

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

טיפול בילדים באמצעות משחק ע"פי הגישה הפסיכודינמית - 3374

תאריך עדכון אחרון 31-08-2023

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: עבודה סוציאלית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): גב' נטע חמו

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: neta.hemo@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום ד בתיאום מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הקורס יעסוק בהיבטים התיאורטיים והפרקטיים של טיפול באמצעות משחק (Playtherapy) על פי הגישה הפסיכודינמית. נעסוק במושגים מרכזיים בתיאוריה הפסיכודינמית דרכם נכיר את המשמעויות של המשחק והיכולת לשחק להתפתחות ולבריאותו הנפשית של האדם.

נתוודע למופעים שונים של פסיכופתולוגיה המתבטאים באופני משחק וחוסר היכולת לשחק ובייחוד בקרב אוכלוסיות של ילדים שעברו הזנחה והתעללות. לבסוף, ננתח תופעות הקשורות בעולם המשחק הווירטואלי במונחים פסיכודינמיים (משחקי המחשב, התמכרות למסכים ועוד).

מטרות הקורס:

הקניית ידע תיאורטי, קליני ויישומי אודות הטיפול באמצעות משחק על פי התיאוריה הפסיכודינמית. היכרות והתנסות בטכניקות של המשחק ההשלכתי ככלי טיפולי משמעותי בפרקטיקה. היכרות עם 'הפסיכופתולוגיה של המשחק' ובחינה עכשווית של עולם המשחק הדיגיטלי במושגי התיאוריה.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. הסטודנטים יות יכירו את החשיבה הקלינית והתיאורטית אודות המשחק וחשיבותו לבריאות הנפשית והתפתחות האדם, לאורך ההיסטוריה של התיאוריה הפסיכודינמית.
2. הסטודנטים יות יכירו את המשמעויות הקליניות ואת השימושים השונים של המשחק במהלך טיפול פסיכודינמי. כמו כן, יכירו מופעים שונים של סגנונות משחק (ואי יכולת לשחק) בקרב ילדים בדגש על אוכלוסיות בסיכון ומשמעותם הקלינית.
3. הסטודנטים יות יתוודעו למחקרים עדכניים אודות משמעויות קליניות של משחקים דיגיטליים, השימוש במשחק במהלך טיפול דינמי בילדים ותוצאותיהם.

דרישות נוכחות (%) :

80%

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות פרונטליות, תיאורי מקרים, התנסויות בכתה

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

חשיבותו של המשחק להתפתחות הילד
המשחק ו"מרחב הביניים" - וויניקוט
הפסיכופתולוגיה של המשחק
המשחק ההשלכתי על פי התיאוריה של קליין, וויניקוט
המשחק בעבודה עם אוכלוסיות שונות

חומר חובה לקריאה:

אקסליין, ו. (1964). דיבס, הילד המחפש את זהותו. ת"א: ספרית הפועלים.

וויניקוט, ד. ו. (1971). משחק ומציאות, משחק: אמירה תאורטית, עמ' 66-78, תל אביב: הוצאת עם עובד.

כהן, ש. (2001) טיפול תחת לחץ - תרומה פסיכואנליטית לטיפול בילדים בסכנה של התעללות והזנחה. שיחות, ט"ו (3). ע"מ 196 - 267.

לוריא, ל. (2002), המשחק והמתח הכרוך בו. בעקבות וויניקוט, בתוך פרוני א., המשחק, מבט מהפסיכואנליזה וממקום אחר. משכל הוצאה לאור מיסודן של ידיעות אחרונות וספרי חמד. ת"א. על אי היכולת לשחק לחמן, ה. 1996. שתי צורות להיעדר יכולת המשחק אצל ילדים ודרך הטיפול הראשונית בהן. שיחות, כרך י' (2).

טכניקה של טיפול במשחק: בן שלמה, ש. (2018). כספיון בסכנה ונועם גם — גישה פסיכודינמית לטיפול בילדים והורים. התוך: למצוא מקום לנפש. אבני יסוד בעבודה סוציאלית פסיכודינמית. ירושלים: הוצאת כרמל.

מקמהון, ל. (1996). תרפיה במשחק, תיאוריה ודרכי עבודה (עמ' 19-22, 34-52, 58-67). קרית ביאליק: "אח".

צ'טיק, מ. (2000). שיטות בפסיכותרפיה של הילד. פרק 3: תפקידו המרכזי של המשחק. קריית ביאליק: "אח". עמ' 59-70.

בר שדה, נ. (2013). משחק השירבוטים כמחרוזת של משמעות, שיחות, כ"ז (3), 262-273. יוסמן קרא עוז, א., שורר, מ. (2019).

חשיפה במשחק: תהליך המחולל שינוי ופתיחות לחוויה בילדים הסובלים מחרדה. שיחות, כרך ל"ד (1).

כהן, א. (1996). גישות לתפקיד ההורים ומעורבותם בתהליך הטיפול בבעיית ילדם. בתוך: גישות וסוגיות בפסיכולוגיה של בית הספר, ירושלים: הוצאת מגנס, עמ' 163-194.

Klein, M., (1932/1975). The Psycho-Analysis of Children, cp.2: The technique of early analysis, pp.16-34, Dell Publishing Co., Inc. NY, NY.

Klein M., (1987). Contributions to Psychoanalysis 1921-1945. London: Hogarth Press

Meschiany, A. & Krontal, S. (1998). Toys and games in play therapy. The Israel Journal of Psychiatry and Related Sciences, 35(1), 31 - 37

Joseph, B. (1998). Thinking about a playroom. *Journal of Child Psychotherapy*, Vol 24(3), 359-366.

Schimmenti, A., Guglielmucci, F., Barbasio, C. & Granieri, A. (2012). Attachment disorganization and dissociation in virtual worlds: A study on problematic Internet use among players of online role playing games. *Clinical Neuropsychiatry*, 9, 195-202

חומר לקריאה נוספת:

עופרים, י. (2002). ההקשבה בהורות ובטיפול כמכל מחיה וכהכנה ליכולת לשחק. בתוך: המשחק מבט מהפסיכואנליזה וממקום אחר. תל אביב: משכל הוצאה לאור מיסודן של ידיעות אחרונות וספרי חמד. עמ' 52-63.

Bratton, S. C., Ray, D., Rhine, T., & Jones, L. (2005). The efficacy of play therapy with children: A meta-analytic review of treatment outcomes. *Professional Psychology, Research and Practice*, 36(4), 376-390

Briggs, A. (ed.) (2012) *Waiting to be Found: Papers on Children in Care*. London: Karnac.

Edwards, J. (2000) 'On being dropped and picked up: adopted children and their internal objects'. *Journal of Child Psychotherapy*, 26 (3): 349-67.
The effect of play therapy on separation anxiety disorder in children. *Journal of Psychology*, Vol 14(4), 2011, 370-38

Erin M.; Snow, Marilyn S.; Crowe, Sindy R. Dugan. (2010) *Working with children affected by Hurricane Katrina: Two case studies in play therapy*. *Child and Adolescent Mental Health*, Vol 15(1), 52-55.

Fonagy, P., & Target, M. (1998). Mentalization and the changing aims of child psychoanalysis. *Psychoanalytic Dialogues*, 8 (1), 87-114.

Frankiel, R. V. 1993. Hide and seek in the playroom: On object loss and transference in child treatment. *Psychoanalytic Review*, 80(3

Li, W.H., Cung, J.O., Ho, K.Y., Kwok, B.M. (2016). Play interventions to reduce anxiety and negative emotions in hospitalized children, *BMC Pediatr*.

Oren, A. (2008). The use of boardgames in child psychotherapy. *Journal of Child Psychotherapy*, VOL. 34 NO. 3 2008 364-383

מרכיבי הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 70 %
מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות
30 %

מידע נוסף / הערות:

* רשימת הקריאה עשויה להשתנות במהלך הקורס.